

Het ziekbed van Cú Chulainn op toneel

Door: Bart Jaski

augustus 2009, Tijdschrift Kelten nr. 43

Het komt niet vaak voor dat een van de oude Ierse sagen wordt bewerkt voor toneel. Het was dan ook een buitengewone aangelegenheid dat toneelgroep Kanalje met drie voorstellingen in Utrecht en drie in Amersfoort *Het ziekbed van Cú Chulainn* tot leven bracht.

Het initiatief daartoe was genomen door David van den Bosch, de huidige stadsdichter van Amersfoort, die al lang het plan had om voor zijn BA-eindwerkstuk het verhaal tot een toneelstuk te bewerken en uit te voeren. Ongewoon, origineel, en zeker niet makkelijk. Om *Serglige Con Culainn* om te zetten in een script zonder de aard van het verhaal los te laten, maar het tevens voor de toeschouwers begrijpelijk en boeiend te houden, is een behoorlijke uitdaging.

Het verhaal over hoe Cú Chulainn op bijna fatale wijze in contact komt met de Andere Wereld heeft meerdere lagen, en het lukte de toneelgroep die op verschillende wijzen uit te beelden. Zeker voor de toeschouwer die iets meer weet over de Ierse sagen waren er allerlei verwijzingen in het stuk die het meer diepgang gaven. Begeleid door muziek speelden zeven toneelspelers vaak meerdere rollen om zo een aantal helden van Ulster en de bewoners van de Andere Wereld uit te beelden.

Cú Chulainn werd gespeeld door Floris van Bennekom, die de verschillende gezichten van de jonge krijger goed liet zien: als hij niet ziek of verzwakt was, straalde hij een op de loer liggende agressie uit, die af en toe tot uitbarsting kwam, en een bijna arrogant gevoel voor eer en onaantastbaarheid. Lóeg, gespeeld door David van den Bosch zelf, beteugelde hem waar hij kon, met laconieke en humoristische one-liners, en hier en daar een 'niet moeilijk'. Conchobar werd neergezet als een joviale koning met veel bravoure, maar wiens onzekerheden aan de oppervlakte komen als Cú Chulainn in trance ligt. Cú Chulainn's vrouw Emer is emotioneel maar krachtig. De statige en statische Fand die Cú Chulainn inpalmt, vindt haar tegenpool in de verleidelijke Lí Bán. De heren van de Andere Wereld, Óengus, Labraid en Manannán, worden door één acteur gespeeld, en dat leidde soms tot verwarring. Het toch vrij serieuze verhaal, met alle namen niet altijd makkelijk te volgen, werd afgewisseld door komische momenten, actie, mysterie en muziek. Een Ierse jig (met Daan van Loon op accordeon), *Dirty Old Town*, solozang en verschillende muziekstukken die de sfeer complementeren zorgden alle voor afwisseling en vermaak. Het bracht met oude en het nieuwe mooi bij elkaar. De middelen van Kanalje waren in bepaalde opzichten beperkt – er moest heel wat met rekwisieten rondgesleept worden – maar het effect was er niet minder om. Het bewees ook dat oude verhalen voor toneel niet beperkt hoeven te blijven tot Macbeth, Hamlet en consorten. Ook de Ierse sagen verdienen nog steeds een plaats op het hedendaagse toneel, zeker als ze zo fraai worden bewerkt als bij deze voorstelling.